

*Др Стеван Шогоров, редовни професор
Правног факултета у Новом Саду*

ПОВОДОМ ОДЛАСКА У ПЕНЗИЈУ ПРОФ. ДР СЛАВКА ЦАРИЋА

Са завршетком школске 2001/2002. године, на дан 1.10.2002. отишао је у пензију проф. др Славко Царић, редовни професор и дугогодишњи шеф Катедре привредноправних наука Правног факултета у Новом Саду, изузетно цењен и признати научни радник Универзитета у Новом Саду.

Проф. Царић је веома позната и уважена личност, како у стручној правничкој, тако и у широј друштвеној јавности. Па ипак, пригода налаже подсећање на основне чињенице из његовог живота.

Рођен је 6.06.1936. године у Оџацима, у правничкој породици високог друштвеног угледа. После тешког времена детињства, у коме је заједно са породицом био непосредно погођен страхотама најразорнијег рата у људској историји, започиње своје образовање у школама у Новом Саду, а након матурирања уписује и завршава студије на Правном Факултету у Београду, са одличним успехом. Већ 1964. године докторира на истом факултету са докторском тезом "Правни односи између комитента и шпедитера из уговора о шпедицији", делом које и данас привлачи пажњу научне и стручне јавности.

Непосредно по дипломирању, као стипендиста за научни рад Владе Србије, изабран је 1959. године за асистента на Правном факултету у Београду. По оснивању Правног факултета у Новом Саду прелази 1960. године у наш и његов град и остаје му веран до данас. У звање асистента на Правном факултету у Новом Саду биран је 1960. у звање доцента 1965. ванредног професора 1969. и редовног професора 1974. године.

Допринос проф. Царића раду и развоју Правног факултета у Новом Саду је немерљив. Цео његов радни век се заправо поклапа са развојним путем овог факултета. У пензију одлази као последњи из плејаде професора који су на Правном факултету у Новом Саду радили практично од почетка његовог рада. Поред вођења предмета из области привредноправних наука, проф. Царић је више од двадесетпет година био шеф Катедре привредноправних наука и исто толико дуго руководиоца последипломских студија привредноправног смера. Више од осам година је био директор Института привредноправних и економских наука

директор Института привредноправних и економских наука Правног факултета у Новом Саду. У два мандатна периода био је биран за декана факултета. Као руководиоца, дао је изузетан допринос развоју Правног факултета у Новом Саду. Изградња и опремање модерне зграде у којој се факултет сада налази, умногоме је резултат његових личних напора и задивљујуће посвећености.

Велики је допринос проф. Царића и раду и развоју Универзитета у Новом Саду. У два мандатна периода је био проректор, а током 2000. године вршио је и дужност ректора Универзитета.

Као успешног педагога памте га десетине генерација студената. Држао се високих критеријума струке, али је студентима увек био спреман да на најразличитије начине пружи потребну помоћ, да их посаветује и подстакне на рад и освајање нових знања. Својом приврженошћу науци и струци, пленио је пажњу студената и на најбољи начин утицао на њихово посвећивање свету права. Даровитијим студентима, код којих је пробудио најснажнији интерес за струку, несебично је пружао сву потребну помоћ у њиховом даљем усавршавању. Од првих последипломских специјалистичких студија 1972. године организовао је сваке године последипломске магистарске студије привредноправног смера, које су до данас остале узор оваквих студија, са резултатима које ни на једним сличним студијама у земљи нису остварени. Из ових студија је произашло преко шездесет нових књига, на њима су предавали сви најбољи професори и други научни радници привредноправне струке из свих делова садашње и претходне Југославије, као и један број професора из иностранства. Колико времена, енергије и љубави је уложио у подизање научног подмлатка говори и податак да је био ментор код 19 доктората и 23 магистарска рада и члан више десетина комисија за одбрану докторских и магистарских теза на више правних факултета у земљи. Подигао је већи број научних радника, од којих су многи сада истакнути професори.

У више наврата боравио је у иностранству, најпре ради стручног усавршавања, а затим ради остваривања одговарајућих научних истраживања. У 1963. и 1969 години боравио је у Енглеској, Швајцарској и Аустрији, а од 1971. до 1973. године боравио је у Немачкој као стипендиста Хумболтове фондације.

Проф. Царић је, нема сумње, био и остао искрени заљубљеник своје струке - теорије привредног права. Па ипак, ни у једном тренутку није постао њен заробљеник. Током читавог свог досадашњег радног века одржавао је жив, трајан и зналачки интерес за целину правног система, за општа питања правне науке и правне политике, посебно за кључне принципе и институте правне цивилистике. Његови ставови и залагања у стручним радовима и научним скуповима су увек повезани са ширим правним и друштвеним контекстом, па су због тога и многе његове општетеоријске мисли, мада привидно у другом плану, по себи значајан допринос целини правног система и правној науци уопште.

Мада се претежно бавио теоријским и педагошким радом, проф. Царић је пружао и пружа изузетно драгоцен допринос нашој правној пракси. То је нарочито дошло до израза кроз допринос који је давао у процесима стварања права код законодавних тела и других креатора правних норми, као и при примени права у привредним организацијама, банкама, привредним коморама и при арбитражном и

редним организацијама, банкама, привредним коморама и при арбитражном и судском решавању спорова.

У процесима креирања права значајно је доприносио грађењу све бољег и модернијег правног система земље. Аргументовано је указивао на многе слабости у правном систему, залажући се за напреднија и конзистентнија решења. Имао је увек критичан али и конструктиван став према правној политици, залагао се за њено унапређивање и за што веће учешће правне теорије и врхунске правне струке и њеном дефинисању.

Као истакнути професор и врсни познавалац не само теорије већ и праксе привредног права, проф. Царић је преко 30 година обављао функцију арбитра Спољнотрговинске арбитраже и Избраног суда при Привредној комори Југославије, дајући велики допринос стицању угледа ових институција у земљи и свету. Овакав арбитражни рад довео га је на листе арбитра неколико најпознатијих трговачких арбитража у свету, као што су арбитраже у Цириху, Бечу и Франкфурту на Мајни. Као изузетан познавалац привредног права пружао је и велику помоћ судовима, посебно при заузимању ставова о значајним, начелним питањима примене права у овој области.

Изузетан је допринос проф. Царића и нашој привредноправној пракси. Велики број наших предузећа користио је савете и предлоге које је он давао. Истовремено, борио се за афирмацију правника и правне струке у привреди и указивао на њихову улогу у развоју модерних привредних субјеката.

Проф. Царић је посебну пажњу придавао стручној сарадњи са светом, верујући да се само узајамним утицајима различитих правних школа и традиција могу неговати универзалне правне вредности и оплемењивати свет права. Ради научних и стручних истраживања боравио је у више наврата, у укупном времену од преко три године, у Енглеској, Швајцарској, Аустрији и другим земљама, а као стипендиста Хумболтове фондације и у Немачкој. Са запаженим рефератима учествовао је на више од 20 научних скупова у свету и на преко 60 научних скупова у нашој земљи.

Величина укупног доприноса проф. Царића нашој правној науци се, можда, најбоље види по броју и карактеру његових радова. Написао је преко 40 књига, уџбеника и монографија, односно са измењеним и допуњеним садржајима још двадесетак, и то на више језика. Највећи број тих радова написао је самостално, мањи број коауторски, у сарадњи са својим колегама. Написао је такође и око 200 чланака, студија и расправа. "Уговори робног промета" које је написао са пок. проф. Капором, као и нека друга његова дела, одавно су постала класично штиво за образовање бројних генерација правника на свим правним факултетима у нашој земљи. Био је редактор и аутор у практично свим делима правно-лексикографског карактера и коментара најважнијих закона из привредноправне области у последњих тридесетак година у нашој земљи. Веома је успешно руководио већим бројем научно-истраживачких пројеката, а неким руководи и данас.

Проф. Царић је у пуној мери давао допринос раду наших научних и стручних удружења, председник је Југословенског удружења за привредно и међународно привредно право. Председник је Издавачког савета часописа "Право- теорија и пракса", а члан је и више редакција часописа из области правних и друштвених наука. Преко шеснаест година је био члан Управног одбора Матице српске и председник њеног Економског одбора. Био је и председник Издавачког савета Издавачког предузећа Матице српске и председник Издавачког савета "Научне књиге", издавачке куће Београдског универзитета.

Велики научни и педагошки ентузијазам и огромну енергију проф. Царић је показао и при крају редовног радног века оснивањем Привредне академије, нове универзитетске установе, чији је ректор.

За свој рад два пута је био одликован, а носилац је великог броја повеља и других признања из земље и иностранства. Посебно научно и стручно признање му је одато 1996. године избором у стално чланство Научног друштва Србије.

Захваљујући свом укупном раду, пре свега научним и педагошким резултатима које је постигао, проф. Царић је данас неспорни предводник привредноправне науке код нас, цењен и поштован и ван граница наше земље.

И на крају, честититајући у овој пригоди проф. Царићу све успехе које је остарио у свом стваралачком раду и садржајном животу, поштоваоци његовог дела остају у уверењу да ће још дуго, у другој половини свога живота, пружати драгоцене доприносе нашој правној науци, правничком образовању и правној пракси. Поводом 60 година живота и 35 година научног рада проф. Царића, његови ученици, тада већ професори, и други његови сарадници, приредили су 1996. године у Матици српској пригодан научни скуп. Публикација са тог скупа под називом "Привредно право и привредни развој" садржи, поред прилога учесника скупа, и исцрпну библиографију радова проф. Царића. Из огромног научног и стручног опуса проф. Царића указујемо овом приликом само на један број његових књига, монографија, уџбеника и коментара закона.

Избор из библиографије радова проф. Царића

1. Славко Царић, *Правни односи између комитената и шпедитера из уговора о шпедицији*, Београд 1966.
2. Славко Царић – Обрад Станојевић, *Привредно и радно право – I књига*, Нови Сад, 1967 (друго издање 1968.).
3. Славко Царић, *Привредно и радно право – II књига*, Нови Сад, 1967. (друго издање 1968.).
4. Славко Царић, *Привредно и радно право – III књига*, Нови Сад, 1967. (друго издање 1968.).
5. Владимир Капор – Славко Царић, *Уговори о друмском превозу робе и путника – правна теорија, судска пракса, пословна пракса, законодавство*, Београд, 1971.

6. Владимир Капор – Славко Царић, *Проблеми у вези закључивања и извршавања уговора о купопродаји у привреди – правна теорија, судска и пословна пракса, Опште узансе за промет робе*, Нови Сад, 1971.
7. Славко Царић, *Правни положај привредних организација*, Београд, 1971.
8. Владимир Капор – Борис Визнер – Славко Царић, *Уговори грађанског и привредног права*, Ријека, 1971.
9. Славко Царић, *Међународни транспорт робе*, Нови Сад, 1972.
10. Славко Царић, *Међународни транспорт робе, међународна шпедиција, транспортно осигурање, царине*, Нови Сад, 1973 (друго издање 1974, треће издање 1975, четврто издање 1977.).
11. Славко Царић, *Право пословног промета* – II део, Нови Сад, 1983.
12. Милорад Ђинић – Петар Шурлан – Славко Царић, *Коментар закона о уговорима о превозу у друмском саобраћају*, Београд, 1974.
13. Владимир Јовановић – Славко Царић, *Правно регулисање организација удруженог рада*, Нови Сад, 1977.
14. Славко Царић, *Нове појаве у правном регулисању робног промета*, Нови Сад, 1976.
15. Славко Царић, *Правно регулисање организовања удруженог рада*, Нови Сад, 1978.
16. Славко Царић, *Организовање здруженеј праце*, Петровец, 1977. I част.
17. Славко Царић – Љубиша Милошевић, *A jogügyletek. A Kötelmekről általában. Fordították: Korhecz Tamás, Vognar Etelka, Ujvidek*, 1977.
18. Славко Царић – Љубиша Милошевић, *Укону правнехо обеху*, Петровац, 1977, I част.
19. Славко Царић – Љубиша Милошевић, *Послови правног промета* – I део, Нови Сад, 1987. (друго издање: Суботица, 1978).
20. Славко Царић, *Организовање удруженог рада* – I део, Нови Сад, 1977. (друго издање: Суботица, 1978).
21. Славко Царић, *Организовање удруженог рада* – II део, Нови Сад, 1978.
22. Славко Царић, *Послови правног промета* – II део, Нови Сад, 1978.
23. Славко Царић и др, *Саобраћајно право*, Београд, 1979. (друго измењено и допуњено издање: Научна књига, Београд, 1990).
24. Славко Царић, *Банкарски послови и хартије од вредности*, Нови Сад, 1979. година (друго издање: Савремена администрација, Београд, 1981; треће издање: Научна књига, Београд, 1987; четврто издање: 1993).
25. Владимир Капор – Славко Царић, *Уговори робног промета*, Београд, 1969.(друго издање 1974; треће издање 1976; четврто издање 1979; пето измењено и допуњено издање 1983; шесто измењено и допуњено издање 1987; седмо измењено и допуњено издање 1990. године).
26. Славко Царић – Зоран Арсић, *Привредно право и Међународно привредно право у пракси*, Друштво економиста, Сента, 1983.
27. Славко Царић – Стеван Шогоров – Зоран Арсић, *Привредно право за агрономе*, Научна књига, Београд, 1985.

28. Славко Царић, *Правни положај организација удруженог рада*, Савремена администрација, Београд, 1981. (друго издање: Научна књига, Београд, 1987).
29. Славко Царић – Јелена Вилус – Стеван Шогоров, *Међународно привредно право*, Научна књига, Београд, 1985.(друго издање: 1989; треће издање: Нови Сад, 1993.).
30. Славко Царић, *Привредно планирање*, Научна књига, Београд, 1986.
31. Славко Царић – Бојан Забел – Стеван Шогоров, *Обављање привредне делатности у иностранству*, Научна књига, Београд, 1986.
32. Славко Царић – *Нове епохе у правном регулисању робног промета*, Научна књига, Београд, 1987.
33. Славко Царић, *Правни систем*, Завод за издавање уџбеника, Нови Сад, 1989.
34. Славко Царић – Франц Хрибовшек, *Спољнотрговинска плаћања*, Научна књига, Београд, 1990.
35. Славко Царић – Стеван Шогоров – Зоран Арсић – Драган Мркишић – Гордана Љубојевић, *Привредно право са основама права за економисте*, Нови Сад, 1992.